օրն որ կայսրը երեսփոխանաց սենեկին նիստը պիտի բանար, երիտասարդ մը Օրէնսդիր Ժողովքին հրապարակին մէջ կառքէն վար իջնալու ատեն՝ կըռնըկի վրայ սահեցաւ ինկաւ. աս իյնալու ատենը վառօդի ծրար մը ունենալով գրպանը՝ բռնկեցաւ: այս երիտասարդը նոյն ինքն Լա Սահլա էր: Աս անգամ որ քննեցին զինքը, որոշ ու անշփոթ պատասխաններ տալով՝ ամենայն ազդուութեամբ ուրացաւ որ զկայսրը սպաննելու դիտաւորութիւն մը չունէր: Բայց վերջը երբոր վտանգը անցաւ, բոլորովին ետ առաւ ըսածը և յայտնեց որ միայն կայսեր կեանքը վերցնելու համար՝ նորէն Գաղղիոյ երկիրը ոտք կոխեր էր: Լա Սահլա իր հայրենիքը մեռաւ:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գլխաւոր աշխարհագրական գիւտերու թուականն ու գտողներուն անունները :

	Տարին
Իսլանտա (գտած է Նատտոտ սկանտինաւիացի հուզկահարը).	861
Կրէնլանտ (Կունպիռն իսլանտացին).	Էհր 970
Գանարեան կղզիք (գենուացի ու կաղալոնիացի նաւորդներ).	1345
Գանարեան կղզեաց նուաճումը, Յովհաննէս տը Պէթէնգուր Նորմանտացւոյն ձեռքով.	1401—1405
Բորդօ-Սանդօ (Դրիսդան Վազ ու Զարգօյ բորդուգալցիները).	1418
Մատէյրա (նոյները).	1419
Սպիտակ Սար (Նունոյ Դրիսդան բորդուգալցին).	1440
Ազորեան կղզիք (Կոնսալվօս Վէլօյ բորդուգալցին).	1448
Կանաչ Գլխոյ կղզիք (Անտոն Նօլի գենուացին).	1449
Կուինէայի ափունքը (Յովհաննէս Սանդարէմ ու Պետրոս Էսգօպար բորդուգալցիք).	1471
Գոնկօ (Տիէկօ Գամ բորդուգալցին).	1484
Բարեյուսոյ Գլուխ (Տիաս բորդուգալցին).	1486
Ամերիկա, Ս. Փրկիչ կղզին 11—12 հոկտեմբերին գիշերը (Քրիստափոր Գոլոմպոս գենուացին).	1492
Անդիլեան կղզիք (Քրիստափոր Գոլոմպոս).	1493
Երրորդութիւն կղզի (Քրիստափոր Գոլոմպոս).	1498
Հնդկաստան, Ափրիկէի արևելեան ափունքները, Մալապարի ափունքը (Վասգօ Կամա).	1498
Ամերիկա, արևելեան ափունք (Օյէտա և Ամերիկոս Վեսբուչչի).	1497էն 1499
Ամազոնեաց գետ (Վինկէնտիոս Բինսոն).	1500
Պրազիլ (Ալվարէզ Գապրալ բորդուգալցին).	1500
Նոր-Երկիր կղզին (Գորդէրէալ բորդուգալցին).	1500
Ս. Հեղինէ կղզին (Յովհաննէս Նովա բորդուգալցին).	1502
Սէյլան կղզին (Լաւրենտիոս Ալմէյտա).	1506
Մատակասգար (Դրիսդան Գունհա).	1506
Սումադրա (Սիքուէյրա բորդուգալցին).	1508
Մալագգա (Սիքուէյրա).	1508
Սոնտի կղզիք (Ապրէօ բորդուգալցին).	1511
Մոլուգգա կղզիք (Ապրէօ և Սէրրանօ).	1511

Տարին

Ֆլորիտա (Բոնս Լէոնցին). 1512
Ծով Հարաւոյ (Նունեէզ Պալպօա). 1513
Բերու (Բերէզ տէ լա Ռուա). 1515
Ռիօ-Ժանէյրօ (Տիաս տէ Սօլիս). 1516
Ռիօ Բլադա (նոյնը). 1516
Չինաստան (Փերնանտ տ'Անտրատա բորդուգալցին). 1517
Մեքսիգօ (Փերնանտ Գորտովացին). 1518
Մեքսիգոյի նուաճումը՝ Փերնանտ Գորդէսի ձեռքով 1519
Երկիր Հրոյ կղզին (Մակէլլան). 1520
Աւազակաց կղզիք (Մակէլլան). 1521
Փիլիպպեան կղզիք (Մակէլլան). 1521
Ամերիկա հիւսիսային (Յովհաննէս Վերազանի). 1523
Բերուի նուաճումը Պիզարրոսի ձեռքով. 1524
Պերմուտ կղզի (Յովհաննէս Պերմուտեզ սպանիացին). 1527
Նոր-Կուինէա (Անդրէաս Սիտամեդա սպանիացին). 1528
Ագաբուլգոյի մերձաւոր ափունքները, Գորդէսի հրամանաւ. 1534
Գանատա (Յակոբոս Գարդիէ գաղղիացին). 1534 և 1535
Գալիֆոռնիա (Գորդէս). 1535
Չիլի (Տիէկօ տէ Ալմակրօ). 1536 և 1537
Աքատիա (Ռոպէրվալ գաղղիացին). 1541
Գամպոճա (Անտոն Ֆարիա Սուզա և Փերնանտ Մենտեզ Բինդօ). 1541
Լիքէյոյ կղզիները (նոյները). 1541
Հայնան կղզին (նոյները). 1541
Ճաբոն (Տիէկօ Ժամոտօ և Քրիստափոր Պօրէլլօ արեւմտեան կողմը. Փերնանտ Մենտեզ Բինդօ արեւելեան կողմը՝ 'ի Պունկօ). 1542

Նուքուդս ժողովուրդը :

Սիպերիոյ մէջ բնակած ժողովուրդներէն մէկն ալ Նուքուդս կամ Նուքուդ ըսուածն է, որ Թաթարաց ցեղէն են. ասոնց սովորութիւնները հետաքննական ըլլալով ըստ բաւականին, կ'ուզենք հոս համառօտ տեղեկութիւն մը տալ մեր ընթերցողացը :

Այս ժողովուրդը, որ մեծաւ մասամբ կուապաշտ է, այլ և այլ դիրքով տեղեաց մէջ նոյն չէ մարմնոյ կազմութեամբ : Ան մասն որ Սիրքոյեաւքի լերանց հարաւային կողմերը գտնուած դաշտագետիններու վրայ կը բնակին, ընդհանրապէս հասակնին 5 ոտք 10 բթաչափէն ինչուան 6 ոտք 4 բթաչափ բարձրութեան կը հասնի. ասոնք բարեկազմ, զօրաւոր և գործունեայ են : Իսկ անոնք որ աս լեռներուն հիւսիսային կողմերը կը բնակին, բոլորն ալ կարճահասակ են, ծոյլ, վատառողջ, և կարծես թէ աս իրենց թերութիւնները կէս մը կլիմային սաստիկ ցրտութենէն ու զգեստի կարօտութենէն առաջ կու գան :

Ամուսնութեան արարողութիւնները երկայն ու կարգէ դուրս հանդէսներ են Նուքուդներու մէջ : Երբոր մէկը կ'ուզէ աղջկան մը հետ կարգուիլ, կը ղրկէ իր բարեկամներէն մէկը անոր հօրը՝ որ երթայ խօսի թէ որչափ ձի ու որչափ կովու գլուխ կ'ուզէ իրմէն, և թէ որչափ միս պէտք է հարսանեաց կոչունքին համար : Ան ատեն աղջկան հայրը նախ մէյ մը իր աղջկանը հետ կը խօսի ու կը հարցնէ թէ արդեօք ան անձին հետ կարգուելու յօժարութիւն մը ունի. և երբոր ընդդիմութիւն մը